ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟΥ (δεύτερο τμήμα)
της 9ης Οκτωβρίου 2002 *

Στην υπόθεση Τ-173/00,

KWS Saat AG, με έδρα το Einbeck (Γερμανία), εκπροσωπούμενη από τον G. Würtenberger, δικηγόρο, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο,

προσφεύγουσα,

κατά

Γραφείου Εναρμονίσεως στο πλαίσιο της Εσωτερικής Αγοράς (σήματα, σχέδια και υποδείγματα) (ΓΕΕΑ), εκπροσωπούμενο από τους A. von Mühlendahl, E. Joly, J. Miranda de Sousa και A. Di Carlo,

καθού,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

που έχει ως αντικείμενο αίτημα ακυρώσεως της αποφάσεως του δευτέρου τμήματος προσφυγών του Γραφείου Εναρμονίσεως στο πλαίσιο της Εσωτερικής Αγοράς (σήματα, σχέδια και υποδείγματα) της 19ης Απριλίου 2000 (υπόθεση R 282/1999-2),

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ
(δεύτερο τμήμα),

συγκείμενο από τους R. M. Moura Ramos, Πρόεδρο, J. Pirrung και A. W. H. Meij, δικαστές,

γραμματέας: B. Pastor, κύρια υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη:

το δικόγραφο προσφυγής που κατατέθηκε στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 28 Ιουνίου 2000,

το υπόμνημα αντικρούσεως που κατατέθηκε στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 10 Οκτωβρίου 2000,

το υπόμνημα απαντήσεως που κατατέθηκε στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 9 Ιανουαρίου 2001,

το υπόμνημα ανταπαντήσεως που κατατέθηκε στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 20 Φεβρουαρίου 2001,

κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 26ης Φεβρουαρίου 2002,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

Ιστορικό της διαφοράς

1 Στις 17 Μαρτίου 1998 η προσφεύγουσα υπέβαλε, δυνάμει του κανονισμού (ΕΚ) 40/94 του Συμβουλίου, της 20ής Δεκεμβρίου 1993, για το κοινοτικό σήμα (ΕΕ 1994, L 11, σ. 1), όπως έχει τροποποιηθεί, αίτηση καταχωρίσεως κοινοτικού σήματος ενώπιον του Γραφείου Εναρμονίσεως στο πλαίσιο της Εσωτερικής Αγοράς (σήματα, σχέδια και υποδείγματα) (ΓΕΕΑ) (στο εξής: Γραφείο).

2 Το σημείο του οποίου ζητείται η καταχώριση είναι το χρώμα αποχρώσεως πορτοκαλί, αυτό καθεαυτό, επισφραγισμένο με τα αρχικά HKS7.

3 Τα προϊόντα και οι υπηρεσίες, για τις οποίες ζητείται η καταχώριση του σημείου, υπάγονται στις κλάσεις 7, 11, 31 και 42, κατά την έννοια του Διακανονισμού της Νίκαιας όσον αφορά τη διεθνή ταξινόμηση προϊόντων και υπηρεσιών, με σκοπό την καταχώριση των σημάτων, της 15ης Ιουνίου 1957, όπως έχει αναθεωρηθεί και τροποποιηθεί, και αντιστοιχούν, στην ακόλουθη περιγραφή:

— «Εγκαταστάσεις επεξεργασίας σπόρων για σπορά, συγκεκριμένα για τον καθαρισμό, την απολύμανση, την ένδυση σπόρου, τη βαθμονόμηση, την επεξεργασία ενεργών συστατικών, τον ποιοτικό έλεγχο και τη διήθηση», περιλαμβανόμενες στην κλάση 7·

— «Εγκαταστάσεις επεξεργασίας για την αποξήρανση σπόρων για σπορά», περιλαμβανόμενες στην κλάση 11·

— «Προϊόντα γεωργικά, κηπουρικά και δασικά», περιλαμβανόμενα στην κλάση 31·

— «Παροχή τεχνικών και τεχνικοοικονομικών συμβουλών στον τομέα της φυτικής παραγωγής ειδικότερα στον τομέα των σπόρων για σπορά», περιλαμβανομένων στην κλάση 42.

4 Με απόφαση της 25ης Μαρτίου 1999, ο οικείος εξεταστής απέρριψε την υποβληθείσα βάσει του άρθρου 38 του κανονισμού 40/94 αίτηση για τον λόγο ότι το υποβληθέν προς καταχώριση σήμα στερούνταν διακριτικού χαρακτήρα κατά την έννοια του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχείο β', του ιδίου κανονισμού.

5 Στις 21 Μαΐου 1999 η προσφεύγουσα άσκησε ενώπιον του Γραφείου, βάσει του άρθρου 59 του κανονισμού 40/94, προσφυγή κατά της αποφάσεως του εξεταστή.

6 Με απόφαση της 19ης Απριλίου 2000 (στο εξής: προσβαλλομένη απόφαση), που κοινοποιήθηκε στην προσφεύγουσα στις 28 Ιουνίου 2000, το δεύτερο τμήμα προσφυγών απέρριψε την προσφυγή. Κατ' ουσίαν, το εν λόγω τμήμα έκρινε ότι το υποβληθέν προς καταχώριση σήμα στερούνταν διακριτικού χαρακτήρα, κατά την έννοια του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού 40/94.

Αιτήματα των διαδίκων

7 Η προσφεύγουσα ζητεί από το Πρωτοδικείο:

— να ακυρώσει την προσβαλλομένη απόφαση·

— να καταδικάσει το Γραφείο στα δικαστικά έξοδα.

8 Το Γραφείο ζητεί από το Πρωτοδικείο:

— να απορρίψει την προσφυγή·

— να καταδικάσει την προσφεύγουσα στα δικαστικά έξοδα.

9 Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η προσφεύγουσα υπέβαλε ενώπιον του Πρωτοδικείου προφορικό αίτημα, ζητώντας να περιοριστεί ο κατάλογος των προϊόντων και υπηρεσιών που μνημονεύονταν στην αίτηση καταχωρίσεως σήματος. Κατ' ουσίαν, ο κατάλογος έπρεπε να περιοριστεί στα προϊόντα και υπηρεσίες βιομηχανικού χαρακτήρα, όσον αφορά τις κλάσεις 7 και 11, και αγροτοβιομηχανικού χαρακτήρα, όσον αφορά τις κλάσεις 31 και 42. Η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι, με βάση αυτήν την οριοθέτηση, διαφαίνονται ευκρινέστερα οι επαγγελματικοί κύκλοι στους οποίους, πράγματι, απευθύνεται.

10 Η καθής φρονεί, αφενός, ότι τέτοιο αίτημα δεν μπορεί να υποβληθεί κατά τη διάρκεια της δίκης και, αφετέρου, ότι, έστω και κατ' αυτόν τον τρόπο νοούμενο, το χρώμα των οικείων προϊόντων στερείται διακριτικού χαρακτήρα για τους ενδιαφερομένους βιομηχανικούς κύκλους.

11 Συναφώς, πρέπει να υπομνηστεί ότι η ευχέρεια περιορισμού του καταλόγου των προϊόντων και υπηρεσιών ανήκει αποκλειστικώς στον αιτούντα την καταχώριση κοινοτικού σήματος, ο οποίος δύναται, ανά πάσα στιγμή, να απευθύνει σχετική αίτηση στο Γραφείο, στο πλαίσιο των διατάξεων του άρθρου 44 του κανονισμού 40/94 και του κανόνα 13 του κανονισμού (ΕΚ) 2868/95 της Επιτροπής, της 13ης Δεκεμβρίου 1995, περί της εφαρμογής του κανονισμού 40/94 για το κοινοτικό σήμα (ΕΕ L 303, σ. 1).

12 Από τις ανωτέρω διατάξεις προκύπτει ότι περιορισμός του καταλόγου των προϊόντων ή υπηρεσιών που μνημονεύονται σε αίτηση καταχωρίσεως κοινοτικού σήματος πρέπει να γίνεται σύμφωνα με ορισμένες ειδικές προϋποθέσεις. Δεδομένου ότι το προφορικώς υποβληθέν από την προσφεύγουσα, κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, αίτημα δεν πληροί τις προϋποθέσεις αυτές, δεν μπορεί τούτο να θεωρηθεί ως αίτηση τροποποιήσεως κατά την έννοια των προπαρατεθεισών διατάξεων. Τέλος, από τη δικογραφία δεν προκύπτει ότι η προσφεύγουσα υπέβαλε αίτηση τροποποιήσεως κατά την ενώπιον του τμήματος προσφυγών διαδικασία [βλ., υπό την έννοια αυτή, την απόφαση του Πρωτοδικείου της 31ης Ιανουαρίου 2001, Τ-24/00, Sunrider κατά ΓΕΕΑ (VITALITE), Συλλογή 2001, σ. II-449].

13 Εξάλλου, αποδοχή του παρόντος αιτήματος θα σήμαινε τροποποίηση, κατά τη διάρκεια της δίκης, του αντικειμένου της διαφοράς, πράγμα που συνιστά, έτσι, προσβολή της αρχής της εκατέρωθεν ακροάσεως. Σύμφωνα με το άρθρο 135, παράγραφος 4, του Κανονισμού Διαδικασίας του Πρωτοδικείου, οι διάδικοι μπορούν, με τα υπομνήματά τους, να τροποποιούν το αντικείμενο της ενώπιον του τμήματος προσφυγών διαφοράς. Όντως, στο Πρωτοδικείο εναπόκειται, στο πλαίσιο της παρούσας δίκης, να ελέγξει τη νομιμότητα των αποφάσεων των τμημάτων προσφυγών. Έτσι ο περιορισμός, κατά μείζονα λόγο του καταλόγου των σχετικών προϊόντων και υπηρεσιών, και, ως εκ τούτου, η αλλαγή του οικείου κοινού, κατά την ενώπιον του Πρωτοδικείου επ' ακροατηρίου συζήτηση, θα αποτελούσε τροποποίηση, κατ' ανάγκην, του περιεχομένου της διαφοράς, κατά τρόπο αντίθετο προς τον Κανονισμό Διαδικασίας. Εξάλλου, τούτο δεν αποκλείει τη μερική παραίτηση, πράγμα, όμως, που δεν συμβαίνει εν προκειμένω.

14 Υπό το φως των ανωτέρω, πρέπει να απορριφθεί, ως απαράδεκτο, το αίτημα περιορισμού των προϊόντων και υπηρεσιών που μνημονεύονται στην υποβληθείσα από την προσφεύγουσα αίτηση καταχωρίσεως σήματος. Κατά συνέπεια, η υπό κρίση διαφορά έχει ως αντικείμενο την κατάσταση όπως αυτή εξετάστηκε από το τμήμα προσφυγών.

Επί των αιτημάτων ακυρώσεως

15 Προς στήριξη της προσφυγής της, η προσφεύγουσα προτείνει δύο λόγους ακυρώσεως, αντλούμενες, αφενός, από την παράβαση του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού 40/94 και, αφετέρου, από την παράβαση των άρθρων 73 και 74 του ίδιου κανονισμού.

Όσον αφορά τον λόγο που αντλείται από την παράβαση του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού 40/94

Επιχειρήματα των διαδίκων

16 Η προσφεύγουσα επισημαίνει ότι τα χρώματα εκλαμβάνονται από τους πελάτες ως ένδειξη της εμπορικής προελεύσεως των λόγω προϊόντων. Τούτο προκύπτει από τη διαφήμιση της επιχειρήσεως που προτείνει τον χρωματισμό των σπόρων ως μέσου διαφοροποιήσεώς τους από τους σπόρους άλλου ανταγωνιστή. Παρατηρεί ότι κάθε παραγωγός χρησιμοποιεί για τους σπόρους του ένα χρώμα που είναι για αυτόν χαρακτηριστικό, δεδομένου, άλλωστε, ότι ορισμένοι σπόροι πωλούνται μόνο χρωματισμένοι.

17 Η προσφεύγουσα υπογραμμίζει ότι τα χρώματα που χρησιμοποιούνται, γενικώς, για τον χρωματισμό των σπόρων είναι διάφορες αποχρώσεις του κυανού, του κίτρινου ή του ερυθρού και όχι το πορτοκαλί, το οποίο είναι, κατά συνέπεια, όσον αφορά τα σχετικά προϊόντα, ένα ιδιότυπο, ασύνηθες και πρωτότυπο χρώμα. Επιπλέον, η ειδική απόχρωση του πορτοκαλί, για την οποία έχει υποβληθεί η αίτηση καταχωρίσεως, επισφραγισμένη με τα στοιχεία HKS7, δεν αντιστοιχεί στο φυσικό χρώμα των επιμάχων προϊόντων. Έτσι, καθίσταται αμέσως αντιληπτό, όσον αφορά την οικεία πελατεία, ότι τα εν λόγω προϊόντα, όταν φέρουν το χρώμα HKS7, προέρχονται από λίαν συγκεκριμένο προμηθευτή.

18 Εξάλλου, η προσφεύγουσα απορρίπτει την ιδέα του τμήματος προσφυγών κατά την οποία το εν λόγω χρώμα πρέπει να παραμείνει διαθέσιμο. Αντίθετα προς άλλα χρώματα γενικευμένης χρήσεως, το πορτοκαλί είναι όλως ασύνηθες στον σχετικό επαγγελματικό τομέα. Κατά συνέπεια, οι ανταγωνιστές δεν χρειάζεται να χρησιμοποιούν αυτό το ειδικό χρώμα.

19 Όσον αφορά τις εγκαταστάσεις επεξεργασίας σπόρων, η προσφεύγουσα παρατηρεί ότι το συνήθως χρησιμοποιούμενο χρώμα είναι το ερυθρό και όχι το πορτοκαλί και ότι οι εγκαταστάσεις αυτές διακρίνονται από τις γεωργικές, γενικώς, μηχανές.

20 Καθόσον αφορά τις υπηρεσίες τεχνικών συμβούλων και παροχής επαγγελματικών συμβουλών στον τομέα της καλλιεργείας φυτών, η προσφεύγουσα διατείνεται ότι η μοναδική αναφορά, που προβάλλεται από το Γραφείο μόνο σ' αυτό το στάδιο της διαδικασίας, σε μια ολλανδική επιχείρηση που χρησιμοποιεί το πορτοκαλί χρώμα για υπηρεσίες αφορώσες την θέση στη διάθεση του γεωργικού τομέα διαφημιστικών μέσων και μεταδόσεως πληροφοριών, ουδεμία έχει σχέση με τις προτεινόμενες από την προσφεύγουσα υπηρεσίες και δεν μπορεί, επομένως, να στηρίξει τον ισχυρισμό περί του συνήθους χαρακτήρα του πορτοκαλί χρώματος στον ειδικό τομέα των προμνημονευθεισών υπηρεσιών.

21 Το Γραφείο φρονεί ότι, αυτό καθεαυτό, ένα χρώμα, για να είναι δυνατόν να αποτελέσει σήμα, πρέπει να συντελεί στο να διακρίνονται τα οικεία προϊόντα και υπηρεσίες χωρίς να είναι αναγκαία προηγούμενη πληροφόρηση του κοινού, ώστε να

μπορεί αυτό να αναγνωρίζει ότι πρόκειται περί σήματος. Αυτό καθεαυτό το χρώμα πρέπει να επιτρέπει, χωρίς την προσθήκη άλλων στοιχείων, την πιστοποίηση της εμπορικής καταγωγής των προϊόντων και υπηρεσιών με τα οποία συνδέεται, χωρίς να παρέχει στους καταναλωτές άλλες πληροφορίες.

22 Όσον αφορά τους σπόρους, το Γραφείο υπογραμμίζει ότι ορισμένα από τα προϊόντα αυτά είναι, από τη φύση τους, πορτοκαλί χρώματος. Κατά συνέπεια, ο καταναλωτής θα συνδέσει το χρώμα με τα προϊόντα και όχι με την εμπορική καταγωγή τους. Το Γραφείο επισημαίνει ότι έργο του χρώματος είναι να πληροφορεί τον καταναλωτή σχετικά με ορισμένα ειδικά χαρακτηριστικά όπως η επεξεργασία του προϊόντος ή κάποια σχετική με την χρησιμοποίησή του προϋπόθεση και όχι να καταδεικνύει την εμπορική καταγωγή αυτού. Εξ αυτού, το Γραφείο καταλήγει στο συμπέρασμα ότι, ακόμα και όταν το χρώμα αποσκοπεί στο να καταδεικνύει μια τέτοια καταγωγή, μόνο μια πάγια και σοβαρή πρακτική θα μπορούσε να έχει ως απόληξη τη σύνδεση, στο νου του καταναλωτή, ενός χρώματος με συγκεκριμένο παραγωγό.

23 Όσον αφορά τις γεωργικές μηχανές, το Γραφείο σημειώνει ότι το πορτοκαλί χρώμα, σ' όλες τις αποχρώσεις του, χρησιμοποιείται πάρα πολύ. Επιπλέον, το πορτοκαλί είναι το φυσικό χρώμα του μινίου του μολύβδου που είναι αντισκωριακό προϊόν, χρήσιμο για τις μηχανές αυτές. Κατά συνέπεια, το πορτοκαλί χρώμα HKS7 δεν εκλαμβάνεται ως καταδεικνύον την εμπορική καταγωγή των συσκευών αλλά ως διακοσμητικό ή λειτουργικό στοιχείο. Επιπλέον, το Γραφείο διατείνεται ότι, ενόψει των χαρακτηριστικών και του προορισμού τους, οι εγκαταστάσεις κατεργασίας σπόρων εμπίπτουν στη γενική κατηγορία των γεωργικών μηχανών ως προς την οποία η χρησιμοποίηση διαφόρων αποχρώσεων κόκκινου και πορτοκαλί είναι συνήθης.

24 Όσον αφορά τις υπηρεσίες, το Γραφείο παρατηρεί ότι, σε όλους τους τομείς δραστηριοτήτων, τα χρώματα χρησιμοποιούνται για διακοσμητικούς λόγους και, επομένως, δεν εκλαμβάνονται από τον καταναλωτή ως πιστοποιούντα την εμπορική καταγωγή των προϊόντων αλλά ως απλό διακοσμητικό στοιχείο στην εμφάνιση ενός εμπορικού προϊόντος. Εν προκειμένω, το Γραφείο εκτιμά ότι δεν υπάρχουν στοιχεία που να επιτρέπουν στον καταναλωτή να συνδέσει το εν λόγω χρώμα με την πιστοποίηση της εμπορικής καταγωγής των υπηρεσιών. Εξάλλου, το εν λόγω Γραφείο σημειώνει ότι ένας τουλάχιστον από τους ανταγωνιστές της προσφεύγουσας χρησιμοποιεί το πορτοκαλί χρώμα και ότι το χρώμα αυτό δεν μπορεί, όπως είναι επόμενο, να θεωρηθεί ως όλως κατ' εξαίρεση χρησιμοποιούμενο όσον αφορά αυτές τις υπηρεσίες.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

25 Επιβάλλεται, καταρχάς, να επισημανθεί ότι χρώματα ή οι συνδυασμοί χρωμάτων, αυτοί καθεαυτοί, είναι δυνατό να αποτελέσουν εμπορικό σήμα, στο μέτρο που προσφέρονται για να διακρίνονται τα προϊόντα ή οι υπηρεσίες μιας επιχειρήσεως από αυτές μιας άλλης.

26 Όμως, η δυνατότητα, γενικώς, μιας κατηγορίας σημείων να αποτελέσουν σήμα δεν συνεπάγεται ότι τα ανήκοντα σ' αυτή την κατηγορία σημεία διαθέτουν κατ' ανάγκη διακριτικό, κατά την έννοια του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού 40/94 χαρακτήρα, αναφορικά με συγκεκριμένο προϊόν ή υπηρεσία.

27 Τα στερούμενα διακριτικού χαρακτήρα σημεία που μνημονεύονται στο άρθρο 7, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού 40/94 δεν μπορούν να επιτελέσουν την ουσιώδη λειτουργία του σήματος, δηλαδή την πιστοποίηση της καταγωγής ενός προϊόντος ή υπηρεσίας ώστε να δυνηθεί ο καταναλωτής, που αγοράζει το προϊόν ή την υπηρεσία που το σήμα καταδεικνύει, να προβεί, στο πλαίσιο μεταγενέστερης αγοράς, στην ίδια επιλογή εφόσον η σχετική του εμπειρία προκύπτει θετική, ή να προβεί, στην αντίθετη περίπτωση, σε άλλη επιλογή.

28 Ο διακριτικός χαρακτήρας ενός σημείου πρέπει να εκτιμάται μόνον, αφενός, σε σχέση με τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες για τις οποίες έχει ζητηθεί η καταχώριση και, αφετέρου, σε σχέση με τον τρόπο που το αντιλαμβάνεται το οικείο κοινό.

29 Περαιτέρω, πρέπει να σημειωθεί ότι το άρθρο 7, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού 40/94 δεν κάνει διάκριση μεταξύ διαφορετικής φύσεως σημείων. Παρόλα αυτά, ο τρόπος αντιλήψεως, εν προκειμένω, του οικείου κοινού δεν είναι κατ' ανάγκην ο ίδιος, στην περίπτωση σημείου αποτελούμενου από χρώμα ή από

συνδυασμό, αποκλειστικώς, χρωμάτων, απ' ό,τι στην περίπτωση ενός λεκτικού ή συνισταμένου σε παράσταση σήματος, το οποίο συνίσταται από σημείο ανεξάρτητο της εξωτερικής όψεως των προϊόντων που υποδηλώνει. Πράγματι, μολονότι το κοινό έχει τη συνήθεια να αντιλαμβάνεται, αμέσως, τα λεκτικά ή αποτελούμενα από παραστάσεις σήματα ως σημεία πιστοποιούντα την εμπορική καταγωγή ενός προϊόντος, δεν συμβαίνει, κατ' ανάγκην, το ίδιο όταν το σημείο συγχέεται με την εξωτερική όψη του προϊόντος ή όταν αποτελείται απλώς από ένα χρώμα ή χρώματα, χρησιμοποιούμενα για τη γνωστοποίηση παροχής υπηρεσιών.

30 Τέλος, πρέπει να σημειωθεί ότι τα χρώματα ή οι συνδυασμοί χρωμάτων μπορούν να εξυπηρετούν περισσότερους του ενός σκοπούς, ιδίως τεχνικού, διακοσμητικού ή ενδεικτικού της εμπορικής καταγωγής ενός προϊόντος ή μιας υπηρεσίας χαρακτήρα. Συναφώς, στο μέτρο που το οικείο κοινό αντιλαμβάνεται το σημείο ως ένδειξη της εμπορικής καταγωγής ενός προϊόντος ή υπηρεσίας, το γεγονός ότι το σημείο αυτό εξυπηρετεί διαφορετικούς, ταυτοχρόνως, σκοπούς ουδεμία έχει επίπτωση όσον αφορά τον διακριτικό χαρακτήρα του.

31 Εν προκειμένω, το τμήμα προσφυγών διαπίστωσε ότι «τα [επίμαχα] προϊόντα και υπηρεσίες δεν εμπίπτουν στην κατηγορία των αγαθών καθημερινής ανάγκης, αλλά απευθύνονται σε ειδική πελατεία η οποία ασκεί δραστηριότητες σε ειδικό τομέα». Πρέπει να θεωρηθεί ότι το οικείο κοινό είναι ένα ιδιαίτερο κοινό το οποίο διαθέτει γνώσεις και παρατηρητικότητα σε βαθμό υψηλότερο από ό,τι το σύνηθες κοινό. Ωστόσο, το κοινό αυτό δεν είναι εξειδικευμένο όσον αφορά καθένα από τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες, λαμβανομένων υπόψη κατ' ιδίαν, όπως διατείνεται εμμέσως η προσφεύγουσα, ούτε ένα μη επαγγελματικό κοινό, αποτελούμενο από τους ενδιαφερόμενους, γενικώς, κύκλους, όπως ισχυρίστηκε το Γραφείο κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση.

32 Καθόσον αφορά τα γεωργικά, κηπευτικά και δασικά προϊόντα που εμπίπτουν στην κλάση 31 και, ιδίως, καθόσον αφορά τους σπόρους, προϊόν που ιδιαίτερα προωθεί η προσφεύγουσα, πρέπει να θεωρηθεί ότι, σε σχέση με τα προϊόντα αυτά, ενόψει της φύσεώς τους, ιδίως του μεγέθους και του σχήματός τους, που είναι δυνατόν να καθιστούν αδύνατη την επίθεση λεκτικού ή συνισταμένου από παράσταση σήματος, και τούτο εφόσον το επίπεδο γνώσεων του οικείου κοινού του επιτρέπει να διακρίνει αμέσως την απόχρωση του διεκδικούμενου ως σήματος χρώματος από το φυσικό χρώμα των προϊόντων αυτών, το εν λόγω κοινό μπορεί να αντιληφθεί ότι πρόκειται

για ειδικό στοιχείο του προϊόντος, επιτρέπον τη διακρίβωση της εμπορικής καταγωγής του. Επιπλέον, δεδομένου ότι οι σπόροι προορίζονται για φύτευση και, επομένως, παύουν να είναι ορατοί, αυτό δεν ωθεί το οικείο κοινό στο να υποθέσει ότι η σχετική απόχρωση γίνεται για διακοσμητικούς ή αισθητικούς λόγους. Αντιλαμβάνεται ότι τούτο γίνεται για να διακρίνονται τα κατ' αυτόν τον τρόπο χρωματισμένα προϊόντα από άλλα προϊόντα έχοντα διαφορετική εμπορική καταγωγή.

33 Ωστόσο, όπως το τμήμα προσφυγών έχει διαπιστώσει, στην αιτιολογική σκέψη 18 της προσβαλλομένης αποφάσεως, η χρήση χρωμάτων, συμπεριλαμβανομένης της υποβληθείσας προς καταχώριση αποχρώσεως πορτοκαλί ή συγγενικών αποχρώσεων, δεν είναι κάτι σπάνιο όσον αφορά τα προϊόντα αυτά. Κατά συνέπεια, το υποβληθέν προς καταχώριση σημείο δεν θα επιτρέπει στο οικείο κοινό να διακρίνει αμέσως και με βεβαιότητα τα προϊόντα της προσφεύγουσας από αυτά των άλλων επιχειρήσεων τα οποία φέρουν άλλες αποχρώσεις πορτοκαλί.

34 Εξάλλου, έστω και αν υποτεθεί ότι το χρώμα αυτό δεν είναι σύνηθες όσον αφορά ορισμένες κατηγορίες σπόρων, όπως αυτούς του αραβοσίτου ή των ζαχαροτεύτλων στους οποίους η προσφεύγουσα αναφέρθηκε κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, πρέπει να επισημανθεί ότι από ορισμένες επιχειρήσεις χρησιμοποιούνται επίσης και άλλα χρώματα προκειμένου να υποδηλώνεται ότι σπόροι έχουν υποστεί κατεργασία.

35 Συναφώς, πρέπει να υπομνηστεί ότι το οικείο κοινό διαθέτει, όπως έχει τονιστεί στην ανωτέρω σκέψη 31, ιδιαίτερες γνώσεις, που του επιτρέπουν, τουλάχιστον, να μην αγνοεί ότι τα χρώματα των σπόρων μπορούν να χρησιμοποιούνται, μεταξύ άλλων, για να καταδεικνύεται ότι αυτοί έχουν υποστεί επεξεργασία. Κατά συνέπεια, όπως έχει επισημάνει το τμήμα προσφυγών, το οικείο κοινό δεν θα αντιληφθεί το υποβληθέν προς καταχώριση χρώμα ως ένδειξη της εμπορικής καταγωγής των σχετικών σπόρων.

36 Το συμπέρασμα αυτό δεν κλονίζεται από το επιχείρημα της προσφεύγουσας ότι το υποβληθέν προς καταχώριση, για τα προϊόντα της, χρώμα δεν επιτελεί τεχνικής φύσεως λειτουργία στο πλαίσιο της προπαρασκευής των σπόρων.

37 Πράγματι, ενόψει της χρησιμοποιήσεως, γενικώς, στον οικείο τομέα, χρωμάτων για τεχνικούς σκοπούς, το οικείο κοινό δεν μπορεί να αποκλείσει, εντελώς, το ενδεχόμενο ότι το πορτοκαλί χρώμα χρησιμοποιείται, ή μπορεί να χρησιμοποιηθεί, για να καταδειχθεί ότι οι σπόροι έχουν υποστεί επεξεργασία. Κατά συνέπεια, εφόσον δεν έχει προηγουμένως ειδοποιηθεί, το ενδιαφερόμενο κοινό δεν μπορεί να συναγάγει ότι το υποβληθέν να καταχωριστεί ως σήμα πορτοκαλί χρώμα αποτελεί την ένδειξη της εμπορικής καταγωγής των σπόρων.

38 Εξάλλου, η αίτηση καταχωρίσεως σήματος δεν περιορίζεται στους σπόρους ζαχαροτεύτλων και αραβοσίτου και, κατά συνέπεια, πρέπει να εκτιμηθεί σε σχέση με τους σπόρους, γενικώς, κατηγορία που μνημονεύεται ως παράδειγμα σχετικών γεωργικών προϊόντων στην αίτηση καταχωρίσεως σήματος και όχι σε σχέση με σπόρους συγκεκριμένου είδους, ειδικώς κατονομαζομένου.

39 Όσον αφορά τις εμπίπτουσες στις κλάσεις 7 και 11 εγκαταστάσεις επεξεργασίας προϊόντων, πρέπει να σημειωθεί ότι τα προϊόντα αυτά εμπίπτουν στη γενική κατηγορία των γεωργικών μηχανών. Η προσφεύγουσα δεν προσκόμισε στοιχεία τα οποία, λόγω της φύσεως των εγκαταστάσεων αυτών, του προορισμού τους ή του τρόπου διαθέσεώς τους στο εμπόριο, να επιτρέπουν τη δημιουργία ιδιαίτερης κατηγορίας προϊόντων για την οποία δεν χρησιμοποιούνται, γενικώς, ορισμένα χρώματα. Επιπλέον, το ενδιαφερόμενο κοινό αποτελεί επίσης τον μέσο καταναλωτή, εν προκειμένω αυτόν του συνόλου των γεωργικών μηχανών, που είναι προσεκτικός ή διαθέτει γνώσεις ικανές να επηρεάσουν την αντίληψή του σχετικά με τα χρώματα που φέρουν οι γεωργικές μηχανές, και όχι ένα λίαν ειδικό κοινό, που είναι ιδιαιτέρως ενημερωμένο αποκλειστικώς όσον αφορά τις εγκαταστάσεις επεξεργασίας, του οποίου είναι δυνατόν να επηρεαστεί η αντίληψη σχετικά με τα χρώματα που φέρουν οι γεωργικές μηχανές και το οποίο είναι ιδιαιτέρως ενημερωμένο αποκλειστικώς σε σχέση με τις εν λόγω εγκαταστάσεις επεξεργασίας.

40 Υπό το φως των ανωτέρω, το τμήμα προσφυγών ορθώς διαπίστωσε, στην αιτιολογική σκέψη 21 της προσβαλλομένης αποφάσεως, ότι δεν είναι σπάνιο φαινόμενο να απαντώνται μηχανές έχουσες αυτό το χρώμα ή παρόμοια απόχρωση. Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι, ως συνηθισμένο χρώμα, το πορτοκαλί δεν θα επιτρέψει στο οικείο κοινό να διακρίνει αμέσως και με βεβαιότητα τις εγκαταστάσεις της προσφεύγουσας από άλλες μηχανές, φέρουσες παρόμοιες αποχρώσεις πορτοκαλί, έχουσες άλλη εμπορική καταγωγή. Συνεπώς, το οικείο κοινό θα αντιληφθεί το υποβληθέν προς καταχώριση σήματος χρώμα μάλλον ως απλό στοιχείο, συμπληρωματικό της συνολικής εικόνας των επιμάχων προϊόντων.

41 Καθόσον αφορά τις υπαγόμενες στην κλάση 42 υπηρεσίες, όπως προκύπτει από την αιτιολογική σκέψη 21 της προσβαλλομένης αποφάσεως, το τμήμα προσφυγών έκρινε ότι η απόχρωση του υποβληθέντος για καταχώριση ως σήμα χρώματος δεν θα θεωρηθεί, ελλείψει προσθέτων, παραστατικών ή λεκτικών, στοιχείων, ως ένδειξη καταγωγής.

42 Συναφώς, πρέπει να σημειωθεί, πρώτον, ότι, καθόσον αφορά τις υπηρεσίες, το χρώμα δεν επιτίθεται επί της ίδιας της υπηρεσίας, που είναι εκ της φύσεώς της άχρωμη, ούτε της παρέχει κάποια ουσιώδη αξία. Επομένως, το οικείο κοινό είναι σε θέση να διακρίνει τη χρήση ενός χρώματος ως απλού διακοσμητικού στοιχείου από τη χρήση του ως στοιχείου καταδεικνύοντος την εμπορική καταγωγή της υπηρεσίας. Πράγματι, ελλείψει, ιδίως, λεκτικών σημείων, το οικείο κοινό μπορεί να αντιληφθεί ευθύς εξαρχής αν το χρώμα που χρησιμοποιείται σε σχέση με τις υπηρεσίες προκύπτει από αυθαίρετη επιλογή της επιχειρήσεως που προτείνει τις εν λόγω υπηρεσίες.

43 Επί του σημείου αυτού διαπιστώνεται ότι, στο παράδειγμα που χρησιμοποίησε το Γραφείο για να καταδείξει το σύνηθες του πορτοκαλί χρώματος αναφορικά με υπηρεσίες, όσον αφορά την εμπορική παρουσίαση ενός προϊόντος, το χρώμα χρησιμοποιείται ως ένα στοιχείο λογοτύπου, σε συνδυασμό με άλλα χρώματα και κατά τρόπο δευτερεύοντα σε σχέση με την παρουσία ενός προεξάρχοντος λεκτικού σημείου και όχι ως χρώμα αυτό καθεαυτό.

44 Δεύτερον, πρέπει να επισημανθεί ότι το χρώμα πληροί και άλλες, πλέον άμεσες, λειτουργίες, εφόσον μπορεί να απομνημονεύεται, ευχερώς και αμέσως, από το οικείο κοινό ως διακριτικό σημείο για τις υπηρεσίες που καταδεικνύει. Συναφώς, η επικοινωνιακή αδυναμία ενός τέτοιου σήματος, πράγμα που προκύπτει από το γεγονός ότι τούτο, ελλείψει συμπληρωματικών γραφικών στοιχείων, δεν επιτρέπει την εξατομίκευση, από μόνο του, της προσφεύγουσας ως παρέχουσας τις σχετικές υπηρεσίες, ουδεμία έχει σημασία όσον αφορά τον διακριτικό χαρακτήρα του. Όντως, δεν είναι ανάγκη το υποβληθέν προς καταχώριση σημείο να διαβιβάζει συγκεκριμένη πληροφορία σχετικά με την ταυτότητα του παρέχοντος υπηρεσίες. Είναι αρκετό το σήμα να επιτρέπει στο οικείο κοινό να διακρίνει την υπηρεσία που καταδεικνύει από άλλες έχουσες διαφορετική εμπορική καταγωγή.

45 Εξάλλου, στο μέτρο που το υποβληθέν για καταχώριση ως σήμα, για συγκεκριμένες υπηρεσίες, χρώμα αντιστοιχεί σε ειδική απόχρωση, απομένουν διαθέσιμα, για ομοειδείς ή παρόμοιες υπηρεσίες, πολυάριθμα χρώματα. Συνεπώς, κακώς το τμήμα προσφυγών ισχυρίστηκε ότι η καταχώριση του σημείου θα συνιστούσε αδικαιολόγητο περιορισμό όσον αφορά τη δυνατότητα των ανταγωνιστών να επιλέξουν το εν λόγω χρώμα για την παρουσίαση των υπηρεσιών τους ή για την εξατομίκευση της επιχειρήσεώς τους.

46 Κατά συνέπεια, πρέπει να συναχθεί ότι το σημείο που αποτελείται από μια πορτοκαλί και μόνο απόχρωση επιτρέπει στο οικείο κοινό, όταν αυτό θα κληθεί να κάνει την επιλογή του, σε κάποια μεταγενέστερη αγορά, να διακρίνει τις σχετικές υπηρεσίες από άλλες έχουσες διαφορετική εμπορική καταγωγή.

47 Από το σύνολο των ανωτέρω σκέψεων προκύπτει ότι ο λόγος που αντλείται από την παράβαση του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχείο β' του κανονισμού 40/94 πρέπει να γίνει δεκτός καθόσον αφορά τις εμπίπτουσες στην κλάση 42 υπηρεσίες και να απορριφθεί αναφορικά με το σύνολο των γεωργικών, κηπευτικών και δασικών προϊόντων που ανήκουν στην κλάση 31 καθώς και τις υπαγόμενες στις κλάσεις 7 και 11 εγκαταστάσεις επεξεργασίας.

Όσον αφορά τον λόγο που αντλείται από την παράβαση των άρθρων 73 και 74 του κανονισμού 40/94

Επιχειρήματα των διαδίκων

48 Η προσφεύγουσα υπογραμμίζει ότι το άρθρο 93 του κανονισμού 40/94 επιβάλλει στο Γραφείο να αιτιολογεί τις αποφάσεις του. Σκοπός της υποχρεώσεως αυτής είναι να αναγκάζεται η διοίκηση να προετοιμάζει προσεκτικά την απόφασή της, κατόπιν έρευνας των γεγονότων.

49 Η προσφεύγουσα διατείνεται ότι δεν της κοινοποιήθηκαν τα έγγραφα επί των οποίων στηρίχθηκε το Γραφείο για να λάβει την απόφασή του, πράγμα που την εμποδίζει να ελέγξει την καταλληλότητα των ερευνών του εν λόγω Γραφείου, να κατανοήσει τη σχετική συλλογιστική και το κατά πόσον αυτή είναι βάσιμη καθώς και, ενδεχομένως, να αμφισβητήσει τα συναχθέντα, εν προκειμένω, συμπεράσματα. Ως εκ τούτου, η προσφεύγουσα φρονεί ότι στερήθηκε του δικαιώματός της να ακουστεί καθώς και της δυνατότητας να περιορίσει τον κατάλογο των περιεχομένων στην αίτησή της για καταχώριση σήματος προϊόντων και υπηρεσιών.

50 Επιπλέον, σύμφωνα με την προσφεύγουσα, βάσει του άρθρου 74, παράγραφος 1, του κανονισμού 40/94, κάθε απόφαση πρέπει να στηρίζεται επί συγκεκριμένων γεγονότων. Εν προκειμένω, η ύπαρξη αποφάσεων αναλόγων προς την προσβαλλομένη δεν αναιρεί την απαίτηση αιτιολογίας όσον αφορά την επίδικη απόφαση.

51 Το Γραφείο παρατηρεί ότι πρέπει να γίνει διάκριση μεταξύ της υποχρεώσεως αιτιολογίας και μιας υποχρεώσεως καταδείξεως, με την οποία να γίνεται προσπάθεια αποδείξεως, κατά τρόπο αναντίρρητο, του υποστατού των γεγονότων και της νομικής ακρίβειας της αιτιολογίας.

52 Το Γραφείο υποστηρίζει ότι το άρθρο 73 του κανονισμού πρέπει να ερμηνευθεί υπό το φως της κοινοτικής νομολογίας σύμφωνα με την οποία η απαίτηση αιτιολογίας εξαρτάται από τη φύση της επίδικης πράξεως καθώς και από το γενικό πλαίσιο εντός του οποίου αυτή λαμβάνεται.

53 Το Γραφείο παρατηρεί ότι, το Πρωτοδικείο, παραχωρώντας στην προσφεύγουσα την κατ' εξαίρεση δυνατότητα να υποβάλει υπόμνημα απαντήσεως, επεδίωξε ακριβώς να της παράσχει την ευκαιρία να αμφισβητήσει την καταλληλότητα των ισχυρισμών του Γραφείου καθώς και των προσκομισθέντων προς στήριξη αυτών εγγράφων.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

54 Πρέπει να σημειωθεί, πρώτον, ότι η υποχρέωση αιτιολογήσεως των αποφάσεων του Γραφείου έχει καθιερωθεί με το άρθρο 73, πρώτη περίοδος, του κανονισμού 40/94.

55 Η αιτιολογία αυτή πρέπει να επιτρέπει να καταστούν δυνατοί, ενδεχομένως, οι λόγοι της απορρίψεως της αιτήσεως καταχωρίσεως και να αμφισβητηθεί, κατά τρόπο αποτελεσματικό, η επίδικη απόφαση [βλ., υπό την έννοια αυτή, τις αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 31ης Ιανουαρίου 2001, T-135/99, Taurus-Film κατά ΓΕΕΑ (Cine Action), Συλλογή 2001, σ. II-379, σκέψη 35, και T-136/99, Taurus-Film κατά ΓΕΕΑ (Cine Comedy), Συλλογή 2001, σ. II-397, σκέψη 35].

56 Εν προκειμένω, από την προσβαλλομένη απόφαση προκύπτει ότι το τμήμα προσφυγών αναφέρει τα διάφορα κριτήρια που χρησιμοποίησε προκειμένου να προσδιοριστεί αν ένα χρώμα είναι διακριτικό, δηλαδή, μεταξύ άλλων, ο τρόπος που αντιλαμβάνεται το υποβληθέν προς καταχώριση ως σήμα χρώμα η «οικεία πελατεία», ο συνήθης χαρακτήρας του χρώματος αυτού καθώς και η χρήση που του γίνεται καθόσον αφορά τα διάφορα σχετικά προϊόντα και υπηρεσίες. Έστω και αν η αιτιολογία της προσβαλλομένης αποφάσεως είναι λακωνική, επιτρέπει στην προσφεύγουσα να γνωρίσει τους λόγους της απορρίψεως του αιτήματός της καταχωρίσεως, όσον αφορά καθένα από τα δηλούμενα προϊόντα και υπηρεσίες. Επιπλέον, αναφορικά με τη δυσκολία που έχει σχέση με την ύπαρξη ή μη χρωμάτων στους σπόρους, το τμήμα προσφυγών εκπόνησε μια ακριβέστατη αιτιολογία, συμπεριλαμβάνοντας αναφορές στα χρησιμοποιηθέντα πραγματικά στοιχεία. Κατά συνέπεια, η προσφεύγουσα διέθετε τα στοιχεία που ήσαν αναγκαία για να κατανοήσει την προσβαλλομένη απόφαση και να αμφισβητήσει τη νομιμότητά της ενώπιον του κοινοτικού δικαστή.

57 Δεύτερον, πρέπει να σημειωθεί ότι, σύμφωνα με το άρθρο 73 του κανονισμού 40/94, οι αποφάσεις του Γραφείου πρέπει να στηρίζονται μόνο σε λόγους επί των οποίων διάδικοι μπόρεσαν να λάβουν θέση.

58 Καθόσον αφορά τα επιχειρήματα της προσφεύγουσας σχετικά με το γεγονός ότι δεν της κοινοποιήθηκαν τα έγγραφα επί των οποίων το τμήμα προσφυγών στηρίχθηκε προκειμένου να λάβει την προσβαλλομένη απόφαση με αποτέλεσμα να μην μπορέσει να υποβάλει τις παρατηρήσεις της επί των εγγράφων αυτών, διαπιστώνεται ότι τα έγγραφα αυτά δεν της ήσαν απαραίτητα προκειμένου να αντιληφθεί την απόφαση αυτή και, ενδεχομένως, να ασκήσει το δικαίωμά της για τον περιορισμό του καταλόγου των σχετικών προϊόντων και υπηρεσιών. Πράγματι, όπως προκύπτει, από τους λόγους που προέβαλε κατά την ενώπιον του τμήματος προσφυγών προσφυγή της, η προσφεύγουσα γνώριζε, κατ' ουσίαν, τα επιχειρήματα και τα στοιχεία που επρόκειτο να εξεταστούν από το τμήμα αυτό, προκειμένου να ακυρωθεί ή να επιβεβαιωθεί η απόφαση του εξεταστή, και, επομένως, είχε τη δυνατότητα να διατυπώσει εν προκειμένω τις απόψεις της.

59 Κατά συνέπεια, το τμήμα προσφυγών, μη γνωστοποιώντας στην προσφεύγουσα έγγραφα που είχαν χρησιμοποιηθεί αποκλειστικώς με σκοπό την προπαρασκευή και την θεμελίωση της προσβαλλομένης αποφάσεως επί των λόγων και της συλλογιστικής που ήσαν ήδη γνωστοί στην προσφεύγουσα, δεν παρέβη το άρθρο 73 του κανονισμού 40/94.

60 Εξάλλου, αναφορικά με την υποχρέωση του Γραφείου να εξετάσει αυτεπαγγέλτως, σύμφωνα με το άρθρο 74, παράγραφος 1, του κανονισμού 40/94, τα πραγματικά περιστατικά, διαπιστώνεται ότι το εν λόγω τμήμα ασφαλώς και εξέτασε και χρησιμοποίησε ορισμένα κρίσιμα περιστατικά προκειμένου να αξιολογήσει τον διακριτικό χαρακτήρα του σημείου καθόσον αφορά τα διάφορα προϊόντα και υπηρεσίες που μνημονεύονταν στην αίτηση καταχωρίσεως σήματος. Συναφώς, αποφάσεις ανάλογες προς την προσβαλλομένη, που είχαν προηγουμένως ληφθεί από το Γραφείο, ή παραδείγματα ανευρεθέντα στο Διαδίκτυο δεν αποτελούν ούτε υποκατάστατο της αναπτυχθείσας στην προσβαλλομένη απόφαση συλλογιστικής ούτε νέα, μη εξετασθέντα αυτεπαγγέλτως, πραγματικά περιστατικά, αλλά συμπληρωματικά στοιχεία προβληθέντα από το Γραφείο στα υπομνήματά του προκειμένου να καταστεί δυνατός ο έλεγχος της νομικής θεμελιώσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως

61 Ενόψει των ανωτέρω, ο αντλούμενος από την παράβαση των άρθρων 73 και 74 λόγος πρέπει να απορριφθεί.

Επί των δικαστικών εξόδων

62 Σύμφωνα με το άρθρο 87, παράγραφος 3, του Κανονισμού Διαδικασίας, το Πρωτοδικείο μπορεί να κατανείμει τα έξοδα σε περίπτωση μερικής ήττας των διαδίκων. Εν προκειμένω, δεδομένου ότι η προσφυγή έγινε δεκτή μόνο για την κατηγορία των υπηρεσιών, αποφασίζεται να φέρει η προσφεύγουσα τα δικά της δικαστικά έξοδα καθώς και τα δύο τρίτα αυτών του καθού.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ (δεύτερο τμήμα)

αποφασίζει:

1) Ακυρώνει την απόφαση του δευτέρου τμήματος προσφυγών του Γραφείου Εναρμονίσεως στο πλαίσιο της Εσωτερικής Αγοράς (σήματα, σχέδια και υποδείγματα) της 19ης Απριλίου 2000 (υπόθεση R 282/1999-2) στο μέτρο που αφορά τις υπηρεσίες που εμπίπτουν στην κλάση 42.

2) Απορρίπτει κατά τα λοιπά την προσφυγή.

3) Η προσφεύγουσα φέρει τα δικά της δικαστικά έξοδα καθώς και τα δύο τρίτα των εξόδων του καθού. Το τελευταίο φέρει το ένα τρίτο των δικαστικών εξόδων του.

Moura Ramos Pirrung Meij

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 9 Οκτωβρίου 2002.

Ο Γραμματέας

H. Jung

Ο Πρόεδρος

R. M. Moura Ramos